

**INFORME FINAL DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
REALITZADA AL C/NOU DE LA RAMBLA, 82-88, ESTEL,2-2B I
TÀPIES, 7-9.
CIUTAT VELLA, BARCELONA**

CODI MHCB:104/06

**Data de la intervenció: 26 de Juliol al 31 d'octubre del 2006
7 de Novembre al 5 de Decembre del 2006**

Anna BORDAS TISSIER (ATICS, SL)

21 de Decembre del 2006

ÍNDIX

1.FITXA TÈCNICA	2
2. INTRODUCCIÓ	3
3. ANTECEDENTS	4
4. METODOLOGIA I DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS	7
4.1. Estudi preliminar de l'estratigrafia prehistòrica del solar	10
5. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ.....	13
5.1. Les estructures d'època contemporània I moderna	13
5.2.Les estructures d'època medieval	15
5.3.Les restes d'època prehistòrica	19
5.3.1. Descripció de les restes del Bronze Inicial.....	20
5.3.2. Descripció de les restes del Neolític Antic Evolucionat	21
6. CONCLUSIONS PRELIMINARS DE LA INTERVENCIÓ	28
7.BIBLIOGRAFIA	31
8.PLANIMETRIA.....	33

1.FITXA TÈCNICA

NOM DEL JACIMENT	NOU CONSERVATORI DEL LICEU. Codi 104/06
UBICACIÓ	Districte de Ciutat Vella-Raval. C/ Nou de la Rambla nº 82-88, C/ Estel nº 2-2B i C/ Tàpies nº 7-9.Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X=430762 Y=4581049
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	25de Juliol al 31 d'octubre del 2006
PROMOTOR	Patronat Municipal de l'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Anna Bordas Dibuix Tècnic: Sergi Delgado, Carles Navarro i Míriram Esqué Digitalització dibuix Autocad: Bertha Durà

2. INTRODUCCIÓ

El dia 25 de juliol es va iniciar la intervenció arqueològica al solar on s'ha de construir el futur edifici que contindrà el nou conservatori del Liceu de Barcelona. Aquesta estava motivada pel resultats obtinguts amb l'actuació efectuada durant el mes de novembre (del 2 al 24) del 2005¹. En aquell moment, la realització de dos sondejos en el predi va posar al descobert una estratigrafia que abastava des de nivells contemporanis fins a nivells prehistòrics. Davant d'aquest resultats i el projecte urbanístic que contemplava la construcció de dos plantes de pàrking amb una fondària total de 8 m per sota del nivell actual del carrer, la Generalitat, concretament l'Àrea de Coneixement i Recerca del Departament de Cultura, conjuntament amb el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, acorden porta a terme un control arqueològic del rebaixos del terreny i molt especialment en aquelles cotes on es podria localitzar restes d'època prehistòrica, ja que a la zona on es troba el solar són varies les actuacions recents que han posat al descobert jaciments i restes amb aquesta cronologia.

La intervenció va ser encarregada a l'empresa ATICS, SL i *a priori* contemplava un arqueòleg director per tal de controlar el primers rebaixos, però posteriorment es va anar ampliant l'equip en funció de les necessitats del treball de camp. D'aquesta manera la direcció ha estat a càrrec d'Anna Bordas Tissier amb diversos arqueòlegs tècnics en moments puntuals els quals han estat Sergi Delgado, Jose Espejo, Carles Navarro i Míriam Esqué. La planimetria ha estat a càrrec de Bertha Durà (ATICS, SL) i la restauració per part de l'empresa Gamarra&Garcia S.L.

¹ GRINÓ, D. (2005)

3. ANTECEDENTS

Les notícies de restes arqueològiques a la zona de Sant Pau remunten a principis del segle XX, concretament cap a l'any 1931, moment en el que es van rescatar fragments ceràmics d'època romana i una sivella de bronze d'època visigòtica en uns moviments de terra². No obstant, la primera intervenció pròpiament arqueològica es va executar els anys 1988-1989, en els quals es va excavar els solars del darrere de l'església de Sant Pau del Camp, per tal d'ubicar-hi un pàrquing³. Es van documentar les dependències d'una vil·la amb una àrea destinada a magatzem i part d'una necròpolis amb tombes de *tegulae* de les quals se'n van excavar un total de 20. Des de llavors fins ara, són moltes les intervencions a la zona que han posat al descobert diverses restes i estructures que van des d'època romana, medieval i moderna. En canvi, no és fins els darrers anys quan han proliferat les intervencions en les que es documenten estructures o nivells arqueològics que ens permeten parlar d'una ocupació de la zona ja en època prehistòrica que sembla iniciar-se cap el final del Neolític Antic i que perduraria fins ben entrat el II mil·lenni, en ple Bronze Inicial.

Una de les primers intervencions on es documenten aquestes ocupacions es la feta a la **caserna de la Guàrdia Civil del Raval, al C/ Sant Pau nº 92**, la qual posa al descobert diverses estructures identificades com fogars, retalls que podien tractar-se de sitges, forats de pal i altres que contenien sepultures. També es parlava de l'existència d'acumulacions de pedres formant alineacions que es relacionaven amb possibles indicis d'una estructura d'habitació⁴. A nivell cronològic es va identificar tres moments: un nivell del Neolític Antic, un segon que ubiquen dins del Bronze Antic i per últim una facies del Bronze Final III.

² TARRADELL, 1975; GRANADOS, 1991

³ BACARIA et alii, 1991

⁴ GRANADOS & PUIG & FARRÉ (1993)

En una altra intervenció realitzada els anys 1998-99 al **C/ Sant Pau nº 116, cantonada Reina Amàlia i C/ Carretes**⁵, es van documentar restes disperses juntament amb acumulacions de pedres dins dels estrats prehistòrics i algun retall identificat com sitges. Les poques ceràmiques documentades van permetre ubicar cronològicament el jaciment dins del Campaniforme.

Durant el mateix any es va realitzar diversos sondejos i intervencions al **C/ Sant Pau nº 82** que també van donar resultats positius. En una es parla de dos estrats que es situen cronològicament al Bronze Antic i fins i tot d'una acumulació de pedres que dibuixaven un cercle⁶ que recordaven les llars localitzades a la intervenció efectuada a la Caserna de la Guàrdia Civil del mateix carrer. En una segona intervenció en aquest mateix solar ⁷, es torna a fer referència a estructures de combustió.

També a la intervenció arqueològica feta a la zona anomenada **Pla Central del Raval** l'any 1999⁸, es va documentar un nivell d'argiles marrons d'uns 50-60 cm de potència i a una fondària d'uns 3 o 4 m s.n.m., en el qual es localitzava restes ceràmiques atribuïbles al Bronze Inicial.

En un moment més recent, la intervenció feta al **C/ Reina Amàlia 16-16 bis**⁹ al 2004, va donar com a resultats algun nivell prehistòric i estructures de planta circular formades per pedres i abundant material arqueològic, que es va atribuir a un Neolític Mitjà Peninsular (3500-2800 aC.).

Darrerament s'ha localitzat més restes d'època prehistòrica a la zona, concretament a **l'illa de Robadors i al C/Riereta**. En la primera, durant les campanyes del 2004-2005, es va documentar es restes de tres estructures de combustió i d'una zona de treball definida per un gran retall on a l'interior s'ubicaven diverses estructures relacionades amb combustió i buidament d'aquestes. Se li ha adscrit cronològicament al Bronze Inicial, concretament al

⁵ ARTIGUES, P.LL. (2001)

⁶ JIMÉNEZ, M. (1998)

⁷ GUÀRDIA, J. (1998)

⁸ FLORENSA, X. (2001)

⁹ SALAZAR, N. (2004)

que es coneix com el Grup del Nord-est¹⁰. En el cas del **C/ Riereta**¹¹ la intervenció feta durant l'any 2005, va posar al descobert un total de sis estructures formades per alineacions de pedres en paral·lel, fosses, petits forats, superfícies rubefactades, la base d'un forn i l'enterrament en pou i cambra lateral d'un individu infantil. Aquest jaciment s'ha adscrit dins del Bronze Inicial, entre el III i II mil·lenni aC.

Per últim, la intervenció feta a **Can Ricard** a la primavera del 2005 és potser la zona més propera al predi objecte d'aquesta intervenció. En aquest cas es varen fer unes rases en la part perimetral del solar i uns rebaixos en tres punts puntuals del solar. Després es van baixar quatre cales de catorze per dos metres. Es va localitzar un sediment prehistòric amb material dispers i rodat que va portar a la direcció arqueològica ha considerar que no es podia parlar de cap mena d'assentament, ni prehistòric, ni romà, ni medieval. No obstant caldria destacar que es va poder documentar un seguit d'estrats d'aportació lacustre que es van identificar com restes de l'estany del Cagalell¹².

¹⁰ PIERA, J. (2005)

¹¹ GONZÁLEZ, J. (2006)

¹² CARRETERO, 2005

4. METODOLOGIA I DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

En tot moment, es va procurar coordinar les diferents tasques arqueològiques a realitzar al solar amb l'actuació urbanística, és a dir, es van prioritzar les zones més urgents per a les constructores per tal d'alliberar l'espai de possibles restes. Per aquest motiu es van veure obligats a modificar, en algunes aspectes, la metodologia emprada al camp. Els treballs arqueològics no es van limitar a un simple seguiment i documentació de les diverses restes, sinó que a més a més es va procedir, en alguns casos, a l'excavació i recuperació de les diverses estructures i restes arqueològiques, sempre elaborant una acurada documentació gràfica que ens permetés recuperar la informació en qualsevol moment, per tal de desenvolupar el seu estudi.

En un primer moment la intervenció es va centrar en controlar el rebaix dels estrats contemporanis i l'aixecament de les diverses fonamentacions dels edificis enderrocats pels quals es tenia permís per part de la Generalitat i el Museu. Aquesta feina es va realitzar de manera mecànica amb una màquina giratòria amb pala de pua. Un cop arribat a l'estrat romà, es va procedir a un control més exhaustiu del rebaixos mitjançant màquina més petita i pala de netejar. El mateix sistema es va practicar pels nivells prehistòrics. Per tal de diferenciar aquesta intervenció dels sondejos realitzats per en Damià Griñó (Sondeig 1, Ue 1000, Sondeig 2, Ue 2000), es va optar per iniciar la numeració de les Ues amb el 3000 i 4000, identificant amb aquest números dos sectors i dos actuacions lleugerament diferents:

.- Sector 3000. Es tracta de totes les estructures d'època moderna i medieval, així com de les estructures prehistòriques documentades des de la zona sud fins pràcticament la zona central del solar, i que s'ha pogut rebaixar i excavar sense cap interrupció.

.- Sector 4000. En aquest cas es va diferenciar la zona restant que es trobava afectada per la realització de diversos pilotatges des de les cotes de prehistòria i que ha estat la darrera fase de la intervenció..

Pel que fa al mètode de treball de camp ha estat diferent en funció de la cronologia de les restes i per suposat a partir de la informació que ens poden proporcionar, però sempre tenint en compte els principis estratigràfics. D'aquesta manera a totes les estructures d'època històrica se li ha aplicat el mètode arqueològic definit per E.C. Harris, assignant un número d'Unitat Estratigràfica (Ue) a cadascun dels estrats, estructures, retalls o farciments. D'aquesta manera, també s'utilitza la numeració per a identificar les diverses actuacions i àrees.

Un cop excavades i documentades les estructures d'època contemporània, moderna i medieval es va procedir a realitzar els rebaixos de terres del solar afectat. Aquests rebaixos es va realitzar amb dos tipus de màquines excavadores. En un inici es va utilitzar la retroexcavadora que amb una pala de 100 cm, a la qual se li va aplicar una guillotina per tal de portar el tall de l'estrat ho més net possible. Més tard, donades les dimensions del solar i la seva fondària, va ser necessària la utilització d'una giratòria la qual portava una pala de 1,50 amb guillotina. Es va procurar sempre que va ser possible fer rebaixos no superiors als 30 cm ja que corríem el perill que algunes estructures d'època prehistòrica presentessin una potència molt petita.

Pel que fa a les restes arqueològiques d'època prehistòrica, la metodologia utilitzada per la seva excavació i documentació es relativament diferent a l'empreada quant es tracta de períodes històrics més recents. Aquestes diferències venen donades en part pel tipus de registres i pels objectius que es volen assolir en l'estudi. Així, tenint en compte els sondejos que s'havien realitzat, es va procedir a realitzar rebaixos controlats del terreny i es va anar documentant l'estratigrafia de manera acurada per tal de poder determinar les cronologies, ja que podíem trobar-nos amb una ocupació antròpica de l'espai amb buits cronològics que podrien dificultar l'atribució cultural.

D'aquesta manera, davant de les estructures tan de combustió com les indeterminades es va procedir a dibuixar la planta a escala 1:10 i es van aixecar dos seccions que es permetien reproduir tot el procés de formació de l'estructura. A més a més, es va coordinar tot el material i es va procedir a recollir acuradament tots els carbons per tal de poder realitzar els estudis pertinents, així com, les datacions absolutes mitjançant el C14.

Pel que fa a l'àrea determinada per l'Estructura 10, 11, 12 i 13 davant la seva complexitat i dimensions es va decidir excavar-les a partir del mètode desenvolupat per LAPLACE-MEROC (1971, 1973) basat en les coordenades cartesianes. Es va muntar una quadricula al camp que abastava tota la zona a excavar, en total uns 128 m². Els eixos externs d'aquesta quadricula estaven orientats N/S i E/W i es va topografiar. D'aquesta manera es va anar aixecant diferents plantes de l'estructura amb l'ubicació del material un cop presa la cota absoluta de profunditat. Aquest sistema de recollida de la informació ens permet reproduir en qualsevol moment la dispersió del material i realitzar estudis espacials, tan a nivell sincrònic (en extensió) com diacrònics (en profunditat i estratigràficament). En aquestes plantes es van ubicar les possibles microestructures internes, encara que també es va procedir a realitzar plantes i seccions individualitzades per cadascuna d'elles. La escala en que es va treballar majoritàriament es 1:10 tenint en compte les dimensions del material que podria trobar-se. Tanmateix, existeix un registre fotogràfic del procés d'excavació i de les estructures.

A la vegada, tal i com es va fer amb l'estructura de combustió, es va tenir present la recollida de mostres per dur a terme diversos anàlisis que els podem classificar en dos nivells:

- Aquells relacionats amb els anàlisis que ens poden ajudar a deduir les característiques mediambientals: antracologia, palinologia, fauna....

.- I els que estan directament relacionats amb les característiques funcionals de l'estructura: tovots, carpologia, traceologia o funcionalitat de la indústria lítica.

Per últim es va poder recollir mostres de carbons que ens permetran afinar en les qüestions cronològiques mitjançant les datacions de radiocarboni accelerat.

Totes aquestes unitats estratigràfiques han estat enregistrades informàticament a partir d'una base de dades dissenyada amb el programa ACCESS versió 2003.

Paral·lelament a aquesta tasca, s'ha configurat la documentació planimetria general (escala 1:10, 1:20 i 1:50) i topogràfica (les cotes han estat establertes en metres sobre el nivell del mar). Aquesta informació ha estat posteriorment traspasada i enregistrada amb el programa Autocad. A més a més, totes les àrees de treball i les seves unitats estratigràfiques han estat fotografiades i inventariades a partir del disseny d'una taula en Excel, on consta la numeració de la foto, la zona on correspon i la Ue.

4.1. Estudi preliminar de l'estratigrafia prehistòrica del solar

Des d'un principi es va considerar important poder establir diferents talls estratigràfiques en diversos llocs del solar per tal d'esclarir el comportament dels estrats prehistòrics, no només des d'un nivell sincrònic, sinó també diacrònicament. Aquests talls s'hauran de completar amb els talls des dels nivells moderns i contemporanis. Aquí presenten els talls fets després d'aixecar el nivell romà. Cal destacar que s'ha pres diverses mostres per anàlisis de caràcter sedimentològic i micromorfològic de cadascun dels estrats e interestrats diferenciats a partir de la mera observació ocular. A priori podem diferenciar que cap el sector nord del jaciment a partir de certa cota (entorn dels -0,20 cm sota el nivell del mar) es detecten una sèrie d'estrats que tenen el seu origen en la presència d'una possible llacuna o aigua molls (Ue 4500 i 4600).

Esperem, en un futur, contrastar de manera científica aquestes diferències i, a la vegada, poder establir possibles processos edafològics que ens permetin entendre una mica més les ocupacions prehistòriques en aquesta zona del Raval.

TALL 1 (Plànol 6)

Ue 4100 : Argiles marrons amb restes de ceràmica atribuïbles al període prehistòric del Bronze Inicial. (Cotes entre 2.10 i 0.65 s.n.m)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura als estrats 3600 i 3700 pertanyents al Tall estratigràfic nº4.

Ue 4200 : Argiles taronges amb taques grises que a la base presenten restes d'estructures prehistòriques. (Cotes entre 0.65 i 0.10 s.n.m.). Atribuïble al període prehistòric del Neolític antic.

Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 3850 pertanyent al Tall estratigràfic nº4.

Ue 4400 : Sorres de to ataronjat amb taques grises; presenten nòduls de calç (torturà). (Cotes entre 0.10 i -0.05 s.n.m.)

Ue 4500. Sorres fines de color groguenc i/o ataronjat amb intrusions de lleties plenes de graves de mida mitjana. (Cotes entre -0.05 i -0.82).Possible sediment d'origen lacustre

- **Ue 4550** : lletia de graves. (Cotes entre -0.37 i -0.43 s.n.m.)
- **Ue 4550b** : lletia de sorres fines groguenques. (Cotes entre 0.43 i 0.55 s.n.m.)

Ue 4600 : Sorres/llims molt fines de color gris fosc/ blavós amb restes de malacologia . Origen lacustre (Cotes entre -0.82 i -0.9 s.n.m.).

TALL 2 (Plànol 7)

Ue 4100 : Argiles marrons amb taques verdoses i groguenques atribuïble al període històric del Bronze Inicial. (Cotes entre 1.90 i 0.80 s.n.m.)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura als estrats 3600 i 3700 pertanyents al Tall estratigràfic nº4.

- **Ue 4150** : Argiles de to marrons, molt uniforme, de textura plàstica molt compacte. (Cotes entre 0.80 i 0.360 s.n.m.)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura als estrats 3600 i 3700 pertanyents al Tall estratigràfic nº4.

Ue 4200: Argiles ataronjades i/o vermelloses. (Cotes entre 0.30 i -0.18 s.n.m.)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 3850 pertanyent al Tall estratigràfic nº4.

- **Ue 4250** : Argiles taronges amb taques verdoses, de textura plàstica molt compactes. (Cotes entre -0.18 i -0.30).

Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 3900 pertanyent al Tall estratigràfic nº4.

Ue 4400 : Llentia de sorres molt fines de to ataronjat uniforme. (cotes entre -0.46 i -0.70 s.n.m.). Origen lacustre

Ue 4500 : Sorres groguenco-verdoses amb lleties de sorres de calibre mitjà i petit. (Cotes entre -0.30 i -1.23 s.n.m.).Origen lacustre

Ue 4600 : Sorres/lלים molt fines de color gris fosc/ blavós amb restes de malacologia . Origen lacustre (Cotes entre -1,23 i -1,83 s.n.m.)

TALL 3 (Plànol 8)

Ue 3600 : Argiles marrons amb restes taques verdoses i groguenques atribuïble al període històric del Bronze Inicial. (Cotes entre 2.25 i 1.85 s.n.m)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura als estrats 4100 i 4150 pertanyents als Talls estratigràfics nº1,2 i 3.

Ue 3700 : Argiles marrons amb restes taques verdoses i groguenques atribuïble al període històric del Bronze Inicial. (Cotes entre 1.85 i 1.25 s.n.m)

Aquest estrat és equiparable en composició i textura als estrats 4100 i 4150 pertanyents als Talls estratigràfics nº1,2 i 3.

Ue 3800 : Argiles de matriu sorrenca de to vermellós.; Estèril. (Cotes entre 1.25 i 0.42 s.n.m.).

Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 4150 pertanyent als Talls estratigràfics nº1,2 i 3.

- **Ue 3850** : Argiles de matriu sorrenca de to vermellós. (Cotes entre 0.83 i 0.42 s.n.m.).

Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 4200 pertanyent als Talls estratigràfics nº1,2 i 3.

Ue 3900 : Argiles taronges amb taques verdoses, de textura plàstica molt compactes. (Cotes entre 0.42 i 0.32 s.n.m.).

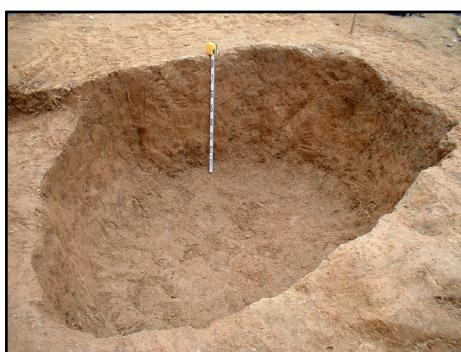
Aquest estrat és equiparable en composició i textura a l'estrat 4250 pertanyent al Tall estratigràfic nº2.

Ue 5000 : Argiles vermelloses uniformes molt compactes, de textura plàstica. (Cotes entre 0.32 i 0.12 s.n.m.).

5. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

5.1. Les estructures d'època contemporània i moderna

A part de les estructures relacionades amb la fonamentació de l'edifici i de restes de dipòsits, clavegueres i fosses sèptiques del S.XIX, es van documentar diversos retalls d'època moderna que retallaven l'estrat romà (Ue 3500). Aquests són els següents

Ue 3022: Retall de forma el·lipsoïdal, amb un diàmetre màxim de 2'5 m i mínim de 1'7 m, amb una profunditat màxima d'uns 80 cm. Es troba retallant la **Ue 3500**, i està amortitzat per la **Ue 3023**, sediment argilós molt homogeni, de color grisenc fosc, amb abundant material ceràmic molt fragmentat,

petites pedres, runa constructives i restes de fauna i metall. El material ceràmic avança una cronologia d'amortització del segle XVII.

Ue 3024-3026: En aquest cas es tracta de l'únic pou modern que encara presentava part de l'estructura constructiva feta amb carreus. Es tracta d'un retall de forma ovalada en un inici per anar fent-se circular i presentava a la zona nord-oest una paret d'uns 40 cm feta amb carreus que podria tractar-se de la part aèria del pou. Per sota d'aquest, el retall dibuixava una planta completament circular amb un farciment molt heterogeni de matriu argilosa i de gran quantitat de pedres i carreus que procedirien del seu enderroc. Presentava unes dimensions de 1,80 m de diàmetre i es va documentar la seva fondària fins a 2,34 m (possiblement arribaria fins la cota freàtica). En quant al material ceràmic, presentava blaves catalanes i reflexos metàl·lics.

Ue 3030: Pou construït en pedra, de parets rectes, amb un diàmetre de la boca de 90 cm (**Fotografies 3 i 4**). Presenta una rasa prèvia (**Ue 3031**) on s'ha

encaixat l'estructura de pedra i que retalla l'estrat **Ue 3500**. Fins a un 1 m de profunditat presenta el farciment d'un sediment molt arenós (**Ue 3032**), de color grisenc, i amb materials d'època contemporània (S. XX), que inclou restes de runa constructiva, plàstics i petits fragments d'uralita. A una cota d'uns 70 cm semblava produir-se un canvi en aquest farcit, amb un variació en la coloració de la terra que es tornava més groguenca i presentava algunes restes de material ceràmic del segle XIX (plats de dol) .

Ue 3033: Retall de grans dimensions (6x4 m aprox.) de forma molt irregular. Es troba amortitzat per un sediment (**Ue 3034**) molt argilós, de color negre, amb abundant

material arqueològic (S. XVII-XVIII), pedres i restes òssies de fauna. Té una profunditat

màxima de 1'2 m, i retalla els estrats **Ue 3500 i 3600** i l'estructura **Ue 3035** així com el seu reompliment (**Ue 3036**).

5.2.Les estructures d'època medieval

D'aquest moment s'han documentat diverses estructures que estarien relacionades la majoria amb l'extracció d'aigües (pous, sínia) i retalls diversos que relacionem amb treballs d'horta o agrícoles.

Ue 3003: Retall de planta allargada de forma rectangular que es trobava tallat per un retall actual fet per la constructora. Sembla que es tractaria d'una possible sínia de la qual s'hauria recuperat 2,60 m de llargada per 1,5 m d'amplada, amb

una fondària documentada de 3,60 cm. Aquesta estructura es trobava tallant tan els estrats romans com medievals i presentava un reompliment de matriu llimosa amb molt material ceràmic i constructiu. A la cota final es van recuperar restes de varis catúfols en filera. Pel material ceràmica (verd manganès, blau valència...) es situaria cap el S.XV.

Ue 3008: Retall tallat pel mur pantalla del C/ Nou de la Rambla. Només es conservava un semicercle que presentava un diàmetre de 1,40 m i es va poder documentar amb els rebaixos una fondària de 2,35 m. El seu farciment estava compost per un primer estrat de matriu llimosa i de coloració verdosa que presentava molt poc material arqueològic. A uns 80 cm el farciment està caracteritzat per una gran quantitat de pedres de gran tamany entre les quals

destaca algun carreu. S'ha determinat com un possible pou d'època medieval, ja que es trobava per sota de les estructures d'època contemporània i tallant l'estrat romà (3500) i els estrats prehistòrics.

Ue 3010: Retall de forma ovalada que es va trobar tallant l'estrat romà i tallada

per les estructures contemporànies. Presentava un planta irregular de tendència circular amb un diàmetre de 1,40 m i una fondària de 30 cm. El farciment estava compost per un sediment de matriu argilosa de coloració marró fosc amb restes de ceràmica gòtica (S.XV). La seva

funcionalitat és indeterminada.

Ue3012: Retall de planta circular que es trobava tallat per la rasa del mur pantalla del C/ Nou de la Rambla. Presentava un diàmetre de 1,40 m per una fondària de 1,20 m i tallant els estrats romans i prehistòrics. Es van documentar diversos farciments de caràcter divers però amb un mateix material ceràmic i constructiu que hem

datat com alt-medieval. Sembla que es podria tractar-se d'una possible sitja.

Ue 3017: Retall de planta circular de 2,5 m de diàmetre en un inici però que es va fer més estret a mida que es va anar excavant fins a uns 1,60 m. La seva fondària arriba fins els 3,62 cota en la qual quedava inundat, i per suposat tallava els estrats romans i prehistòrics. Presentava un farciment de matriu llimosa i que a mida que es descendia prenia una coloració molt més verdosa

pel seu contacte amb l'aigua. Per les seves característiques el seu material ceràmic (Blau barcelona, blau valencià...) sembla que es tractaria d'un pou del segle XV. Cal destacar que a uns 2 m de fondària va aparèixer al voltant del diàmetre la imprecisa d'alguna eina de ferro de funcionalitat desconeguda.

Ue 3019: Es tracta d'un retall de planta circular amb un diàmetre de 1,40m i una fondària total de 70 cm que es va detectar rebaixant l'estrat romà i es trobava tallat pels estrats contemporanis. El farciment era de matriu argilosa i presentava una coloració marró. El material ceràmic era de vidriats melats i verds, per la qual cosa es podria situar entre el segle XII i XIII. En aquest cas donades les seves dimensions i característiques, sembla més lògic pensar que es tractaria d'una possible estructura relacionada amb les activitats d'horta o agrícoles i no d'extracció d'aigua.

Ue 3035: Retall de forma ovalada que mostra un diàmetre mínim de 1'2 m, i un màxim també de 1'2 m degut a que el seu extrem W es troba tallat per la estructura **Ue 3033**). Baixa a una cota màxima d'uns 80 cm. Es troba retallant la **Ue 3500**, i està amortitzat per un sediment de matriu argilosa de color marró fosc, amb inclusió de petites pedres, restes de fauna i ceràmica decorada amb verd-manganès i vidrada blanca.

Ue 3040: Retall quadrangular amb unes dimensions de 1'85 m x 1'55 m, i una profunditat màxima documentada d'uns 80 cm. Es va detectar tallant l'estrat

prehistòric, no obstant, molt probablement aquesta estructura tenia el seu origen com a mínim en l'estrat romà, per la qual cosa la seva fondària seria molt major. Estava reomplert per un sediment de matriu argilosa, groguenca i molt llimosa amb presència de pedres de tamany inferior als 10 cm. Presentava ceràmiques alt-medievals.

Ue 3042: Retall de planta circular de 1,90 m de diàmetre a la part superior per acabar en 1,40 m la part final. S'ha documentat una fondària de

2,53 m i es trobava tallant els estrats romans i prehistòrics. A la seva part final quedava inundat per aigua. En quant al farciment, es va documentar un primer estrat compost per pedres i material constructiu (tegulae i imbrex) que estava disposat en forma de conus invertit. Per

sota d'aquest, apareixia un segon estrat de matriu llimosa i coloració verdosa degut al seu contacte amb l'aigua. El material ceràmic documentat és amb vidriats melats i verds, la qual cosa ens permet assenyalar una cronologia al voltant dels segles XIII-XIV.

Ue 3050: Retall circular amb un diàmetre de 1'40 m i una profunditat màxima de 40 cm. Retallava l'estrat Ue 3500 (estrat romà) i tallat per les estructures contemporànies. Reomplert per la Ue 3051 estava compost per un sediment de matriu argilosa de color marró amb molt poc material

arqueològic. Ceràmica grollera de facturació medieval.

Ue 3055: Retall de planta circular amb un diàmetre màxim de 2 m i una fondària documentada d'uns 70 cm tallant l'estrat prehistòric. La part superior de l'estructura estava tallada per la rasa dels mur pantalla del C/ Tàpies. Es va documentar un sol estrat de farciment de matriu llimosa i de coloració verdosa que presentava material ceràmic medieval del S.XV (verd manganès, blau barcelona).

Ue 3057: Retall circular amb un diàmetre màxim de 2 m i una profunditat documentada de 30 cm. Igual que l'estructura anterior, aquest retall es trobava afectat per la rasa del mur pantalla i tan sols es va poder documentar els darrers 30 cm. Ho realment interessant

d'aquesta estructura és que en el seu farciment es va poder recuperar restes de fusta. Pel que fa al sediment es tractava de llims amb coloració verdosa degut al seu contacte amb l'aigua. Pel material ceràmic es situaria dins del segle XV(blau barcelona..)

5.3.Les restes d'època prehistòrica

Pel que fa a les restes prehistòriques podem englobar-les cronològicament en dos moments concrets:

.- El primer es situa al voltant del Bronze Inicial i està representat per diverses concentracions de pedres i material dispers i pel que sembla ser un nivell d'abandonament. Geològicament aquestes restes es relacionen de la següent manera: un nivell de material dispers dins d'un estrat de matriu argilosa i de coloració marró (Veure tall estratigràfic, Ue 3600, 4100) que es situa immediatament per sota de l'estrat romà. Per sota ens apareix un estrat amb la mateixa composició sedimentològica però amb un canvi en la coloració

(lleugerament ataronjat) Ue 4150 i 3700 en el qual es troben les estructures d'aquesta cronologia. En cotes aquesta ocupació es localitza al voltant de 1,50 m s.n.m.

.- El segon es situa al Neolític Antic Evolucionat (NAE) i està representat per diverses estructures de combustió, un forat de pal, retalls indeterminats i material dispers al voltant de les estructures. Dins de l'estratigrafia geològica aquestes restes es relacionen amb un estrat de matriu argilós barrejada amb sorres i que reposa damunt d'una lleugera capa de tortorà o sorres, depenent de la zona del solar (tortorà al sud i sorres al nord). Els retalls de les estructures es localitzem tallant aquests estrats estèrils (Veure tall estratigràfic Ue 5000 i 4250) de matriu calcària i sorrenca, mentre que el material s'ubica dins de l'estrat de matriu argilosa. Per cotes aquesta ocupació s'ubica entre els 0,50 i -0,30 m s.n.m.

5.3.1. Descripció de les restes del Bronze Inicial

Estructura 1: Esta composta per la troballes d'una resta faunística, en concret un cap de bou i alguna resta de material ceràmic (Ue 3701), però no es trobava associada a cap estructura en concret. Es trobava a un 1,50 cm s.n.m. Aquesta troballa estaria relacionada amb el nivell d'ocupació del Bronze Inicial i es situa a la zona sudest del solar

Estructura 2: Concentració pedres de tamany entorn als 10 cm que dibuixaven una forma allargada sense cap retall. Acompanyant aquestes pedres va aparèixer alguna restes de ceràmica i fauna (Ue 3720). Sembla tractar-se de les restes d'alguna estructura relacionada amb una ocupació esporàdica. Es trobava a una cota entorn dels 1,50 m s.n.m.

Estructura 15. Aquesta estructura es situava a la zona nord del jaciment. Es tracta d'una concentració de pedres (Ue 4008), ceràmiques i tovots que dibuixen una forma ovalada amb un diàmetre màxim aproximat de 1,10 m i un mínim de 0,75 m. No es va poder documentar en cap moment algun tipus de retall, però el material indica una potència d'uns 20 cm, entre la cota 1,35 i 1,18 m s.n.m. Es trobava fortament afectada per un dels pilotatges. La seva funcionalitat és indeterminada i està per estudiar.

5.3.2. Descripció de les restes del Neolític Antic Evolucionat

Estructura 3: Aquesta estructura es situava a la zona sud del solar. Es tracta d'una concentració de pedres i material ceràmic amb alguna resta de carbó (Ue 3810) que semblaven ubicar-se dins un possible retall de forma ovalada amb un diàmetre màxim de 2,10 m i un mínim de 1,10 m que tallava la Ue 3900 composta per petits nòduls de tortorà i sorres. En quant a la seva potència es troba al voltant dels 10 cm, entre les cotes 0,45 i 0,27 m s.n.m. Cap a la zona oest del retall es localitzava un petit forat d'uns 15 cm de diàmetre i 10 cm de potència. La seva funcionalitat està encara per determinar.

Estructura 4: Situada a l'oest de l'anterior es tractava d'un retall de forma irregular amb tendència circular (Ue 3820) que tallava l'estrat de nòduls de tortorà i sorres. Les seves dimensions són 1,50 m de diàmetre màxim i 90 cm de diàmetre mínim, amb una fondària de 20 cm, situant-se entre les cotes

0,38. El farciment compost per un estrat de llims presentava material ceràmic, indústria lítica i restes de carbons. La seva funcionalitat està encara per determinar, ja que la poca quantitat de carbons i la manca d'indicis de rubefacció no ens permet considerar-la com una possible estructura de combustió. Per qüestions de seguretat, va quedar per excavar la meitat sud d'aquesta estructura.

Estructura 5: Situada al nord de l'estructura 3 es tractava també d'una concentració de material ceràmic i carbons amb pedres de tamany petit (no superen els 10 cm) (Ue 3831). Dibuixa una forma irregular sense acabar de determinar l'existència d'algun retall a l'estrat de tortorà i sorres, encara que a partir del material podem establir una potència d'uns 10 cm entre les cotes 0,28 i 0,17m s.n.m., un diàmetre màxim de 1,50 i un diàmetre mínim de 1 m. No sembla que es tracti d'una estructura de combustió ja que malgrat la presència de taques de carbons, no hi ha cap altra indicatiu de rubefacció en el sediment.

Estructura 6: Ubicada al nord de l'estructura 5 presentava les mateixes característiques que l'anterior. Es tracta d'una concentració de carbons pedres de petit tamany i restes de material ceràmic i lític (Ue 3931) que sembla volgué dibuixar una forma circular amb un diàmetre màxim de 2 m i una potència de tan sols de 6 cm, situant-se entre les cotes 0.32 i 0.26 m s.n.m. Presenta material ceràmic, indústria i ossos de fauna, i en aquest cas les pedres semblen estar rubefactades. Podria tractar-se d'un foc de curta durada e intensitat.

Estructura 7: Ubicada entre l'estructura 5 i 6 presentava les mateixes característiques que l'anterior amb una forma pràcticament circular (afectada

una part pels rebaixos) amb un diàmetre de 1,45 m i una potència no superior als 6 cm entre la cota 0,32 i 0,26. També aquí es va documentar material ceràmic, indústria lítica i les pedres presentaven signes d'haver estat en contacte amb el foc. També podríem estar davant d'una estructura de combustió de

poca durada e intensitat.

Estructura 8 : Ubicada al nord de l'estructura 6, entre l'estructura aquesta i

l'estructura 9, presentava les mateixes característiques que l'anterior. Es

tractava d'una alta concentració de pedres

(tamany entre 5 i 15 cm) amb una forta

concentració de carbons que dibuixaven

una forma pràcticament circular amb un

diàmetre de 1,50 m i una potència no

superior als 6 cm entre la cota 0,29 i 0,22

m s.n.m. Cal destacar l'absència de

material ceràmic i tan sols una peça d'indústria lítica. Les pedres presentaven

signes d'haver estat en contacte amb el foc. També podríem estar davant d'una

estructura de combustió de poca durada e intensitat.

Estructura 9: Ubicada al nord de l'estructura 8 presentava les mateixes

característiques que l'anterior, però amb menor concentració de pedres

(tamany no superior als 15 cm) i major

nombre de carbons que dibuixen una forma

pràcticament circular amb un diàmetre de

1,50 m i una potència no superior als 6 cm

entre la cota 0,23 i 0,17m s.n.m. Cal destacar

la poca presència de material ceràmic (1

fragment) i tan sols una peça d'indústria

lítica. Les pedres presentaven signes d'haver estat en contacte amb el foc. També podríem estar davant d'una estructura de combustió de poca durada e intensitat.

Estructura 10: Aquesta estructura es trobava ubicada al sector sud-est del solar, al costat del mur pantalla del C/ Nou de la Rambla. Es tracta d'una

estructura de combustió composta per una cubeta retallada a l'estrat 3900 (llims i sorres) que presentava les parets rubefactades i al seu interior trobem una alta concentració de pedres (còdols i rierenques) cobrint un conjunt de carbons, dels quals encara es possible identificar branques (Ue 3922). Presentava un diàmetre aproximat de 2,40 m

i una fondària aproximada de 20 cm i es situa entre les cotes 0,01 cm s.n.m. i -0,22 sota el nivell del mar. Per damunt dels carbons es va documentar un estrat que la cobria i que presentava bastant material arqueològic, com ceràmiques, ossos i indústria lítica (Ue 3921) que ens permet pensar que es tractaria del nivell d'ús de l'estructura. A la zona sud, un cop buidada l'estructura es va documentar un petit forat intern que encara baixava uns 40 cm i que sembla correspondre a un possible forat de pal.

Estructura 11: Estructura de combustió ubicada a la zona nord-oest de l'estructura anterior i presentava unes característiques molt semblants. Es tractava també d'una estructura de combustió composta per una cubeta excavada a les sorres/llims (Ue 3900), que en el seu interior es localitzava una gran concentració de pedres (còdols i rierenques) que a la vegada

es trobaven cobrint una concentració de carbons dels quals era possible identificar diverses branques (Ue 3970). Aquesta estructura presenta un diàmetre màxim de 1,80 m i una fondària de 15 cm, situant-se entre les cotes 0,20 cm i 0,03 cm s.n.m. Cal destacar, que a diferència de l'anterior, no ens va proporcionar restes ceràmiques, ni lítiques o òssies.

Estructura 12: Aquesta estructura de combustió s'ubicava al costat oest de

l'estructura anterior. Si bé és molt semblant a les dues anteriors presentava una menor concentració de pedres i de menor tamany. En definitiva, la cubeta dibuixava un diàmetre màxim de 2,10 m i una potència de 15 cm, trobant-se entre les cotes 0,13 i 0 m s.n.m, tallant l'estrat de sorres/llims (Ue 3900). En

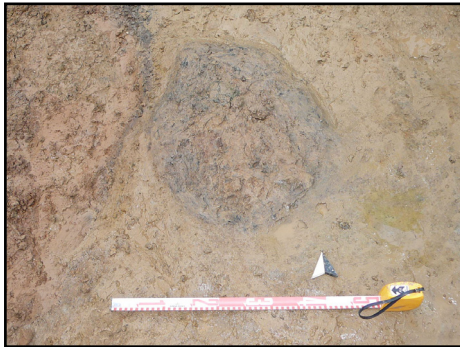
aquest cas, l'estructura va proporcionar alguna resta ceràmica, lítica i òssia.

Estructura 13: Localitzada a l'est de l'estructura 11 es tractava d'una

estructura de combustió definida per una cubeta retallada a les sorres/llims (Ue 3900) amb les parets rubefactades i farcida de pedres (còdols i rierencs) que cobrien un conjunt de carbons (també s'hi identificaven branques) (Ue 3976). Presentava un diàmetre de 1,30 m i una potència de 20 cm,

situant-se entre les cotes 0,10 m s.n.m. i -0,10 m sota el nivell del mar. No ens va proporcionar cap tipus de material ceràmic, lític o resta òssia.

Estructura 14: Es tractava possiblement d'un forat de pal. Es localitzava a la zona central del solar i es trobava tallant la Ue 3900 (llims i sorres) i va resultar difícil la seva excavació ja que enseguida era cobert per l'aigua freàtica. Presenta un diàmetre d'uns 50 cm i es va recuperar una potència de 10 cm. El seu interior presentava un farciment de matriu

llimosa amb molta matèria orgànica (carbons) i alguna resta òssia i indústria lítica (Ue 3916).

Estructura 16: Es tractava d'un retall en forma de cubeta (Ue 3978) que es trobava tallat pel mur pantalla del C/ Nou de la Rambla i del qual només es va documentar una meitat que presentava un diàmetre de 0,75 m i una fondària de 10 cm, situant-se entre les cotes 0,03 m s.n.m. i -0,07 m sota el nivell del mar. El farciment (Ue 3979) de matriu argilosa presentava material ceràmic, indústria lítica i restes òssies. Podria tractar-se de les restes d'alguna sitja o fossa de funcionalitat indeterminada.

Estructura 17: Es tractava d'un retall (Ue 4001) localitzat al sector 4000, concretament al costat nord-est del solar, prop del mur pantalla del C/ Nou de

la Rambla. Presentava una planta circular d'uns 0,70 m de diàmetre per una potència de 10 cm, situant-se entre les cotes 0,14 i 0 m s.n.m, tallant la Ue 4400 (sorres amb nòduls de carbonat calci). El seu farciment de matriu llimosa (Ue 4002) i coloració grisosa no va proporcionar cap tipus de

material arqueològic tan sols una pedra. Podria tractar-se d'una estructura natural, producte de les aportacions al·luvials d'aigua.

Estructura 18: En aquest cas es tractava d'una concentració de restes malacològiques (petxines), aproximadament unes 30 peces (Ue 4003), en la qual no es va documentar cap tipus de retall. Estaven dins de l'estrat Ue 4400 d'origen lacustre i no es va determinar cap tipus de retall. A la vegada, algunes de les petxines estaven rodades i en cap es va documentar forats d'abrasió d'origen antròpic, a més a més, totes semblen de la mateixa espècie. Es documenten entre la cota 0,04 m s.n.m. i -0,10 m sota el nivell del mar. Tot això, ens fa pensar en una possible concentració d'origen natural fruit de les accions dels sediments d'origen lacustre.

Estructura 19: Retall de planta circular (Ue 4004) que es localitzava al nord-est de l'estructura 17, també al costat del mur pantalla del C/ Nou de la Rambla.

Presenta un diàmetre de 0,50 cm i una potència de 40 cm, situant-se entre les cotes -0,17 i -0,57 m sota el nivell del mar i tallava la Ue 4400. El seu farciment (Ue 4005) estava compost per un sediment de matriu argilosa amb restes de llims groguencs i ataronjats, dins del qual es va recuperar una

resta de carbó i restes de malacologia (cargols). Podria tractar-se d'un possible forat de pal o una fosa de funcionalitat indeterminada.

Estructura 20: Retall de planta circular (Ue 4006) que es situava a la zona nord-oest del solar prop del mur pantalla del C/ Tàpies. Presentava un diàmetre de 30 cm i una potència de 28 cm, situant-se entre les cotes 0,37 i 0,07 m s.n.m., tallant la Ue 4200 (veure tall estratigràfic). El seu farciment (Ue 4007) estava compost per un sediment de matriu argilosa i taques de llims i sorres ,

amb una coloració marronosa i taques grises i verdoses (contacte amb l'aigua). No va presentar cap resta de material arqueològic, la qual cosa dificultarà arribar a saber la seva funcionalitat.

Estructura 21: Possible retall de planta ovalada (Ue 4010) que es trobava al sector nord del solar a tocar el mur pantalla del C/ Estel. Presentava una planta circular amb un diàmetre màxim de 70 cm i una potència de 15 cm que tallava la Ue 4500 (veure tall estratigràfic), situant-se entre les cotes -0,08

i -0,14 m sota el nivell del mar. El seu farciment (Ue 4011) estava compost per un sediment llimós de color gris que presentava petites concentracions de carbons, pedres de petit tamany (menor de 10 cm) i cap material arqueològic. Podria tractar-se de les restes de buidatge d'alguna llar.

6. CONCLUSIONS PRELIMINARS DE LA INTERVENCIÓ

No cal dir que aquestes conclusions són un seguit d'anotacions i de primeres hipòtesis a desenvolupar dins de la futura memòria, en la qual es disposarà de més informació procedent no només dels estudis de les restes de material, sinó també del que ens proporcionarà les diverses analítiques efectuades i el buidatge documental.

No obstant podem senyalar unes primeres característiques en l'ús del solar tan a nivell diacrònic (des de la Prehistòria fins a l'actualitat) com a nivell sincrònic (dins de cada moment de l'ocupació antròpica).

En primer lloc, **l'època prehistòrica** es troba representada al solar per dos moments diferents: un primer que cronològicament es situa a les acaballes del **V mil·lenni aC**, el que es coneix com el Neolític Antic Evolucionat (NAE); el segon es situaria al final del **III mil·lenni i principis del II mil·lenni aC**, concretament dins del Bronze Inicial.

Durant el **NAE**, l'ocupació de la zona es bastant continuada encara que possiblement es fa de manera esporàdica. Es a dir, el nombre de llars documentades d'aquest període ens pot estar indicant aquesta continuïtat al llarg del període, fins i tot, la seva extremada proximitat entre elles, com és el cas de les estructures 11, 12 i 13, podria indicar l'existència d'uns períodes d'abandonament relativament llargs entre una llar i l'altra. Però, a la vegada, la poca consistència en alguns casos d'aquestes estructures de combustió, la seva poca intensitat com ho demostra la conservació de branques, sense arribar a la calcinació ens indicaria que es tractava d'ocupacions de curta durada. Un altre element a destacar d'aquesta ocupació es que estaria ubicada prop d'una zona d'aiguamolls, ja que no podem oblidar que cap al nord i nord-est del solar es documenten tota una sèrie d'estrats d'origen lacustre. La poca consistència de les restes documentades en aquesta zona ens indicaria que durant el NAE estaria possiblement encara inundada i que l'ocupació es centraria cap la zona sud. Tot això, ens porta a pensar que possiblement podríem estar davant d'una zona relacionada amb l'explotació dels recursos econòmics o de subsistència, més que en una zona d'hàbitat. Caldrà comprovar-ho amb l'estudi de les eines lítiques (estudi tecnològic i traceologia) i amb les restes faunístiques (espècies, edats..). Per últim, la falta d'estructures d'emmagatzematge (sitges), els pocs forats de pal, vindrien a reafirmar aquesta hipòtesis d'una ocupació esporàdica però continuada durant el V mil·lenni aC.

En el segon període no sembla que les coses canvien molt més. Les estructures documentades durant el **Bronze Inicial** presenten tan poca consistència que ens resulta difícil aventurar alguna ocupació de caire continuat o amb certa intencionalitat. En primer lloc es van localitzar restes de forma dispersa al llarg de tot el solar dins dels estrats argilosos (Ue 3600, 3700. 4100 i 4150) sense que puguem parlar de l'existència d'estructures o sòls d'ocupació. Només de manera puntual es poden documentar restes de possibles estructures de les quals desconeixem pel moment la seva funcionalitat, però que no sembla, en tot cas, estar relacionades amb un assentament continuat. Un aspecte a destacar, es que durant aquest període no estaríem dins d'una

zona d'aiguamolls, ja que les restes documentades es distribueixen per tot el solar, tant al nord, com al sud.

Pel que fa a l'**època romana** queda poc representada en aquest solar. S'ha documentat tan en aquesta intervenció com en l'anterior¹³, que existeix un estrat de certa potència (al voltant d'un metre) de matriu argilosa i de coloració ataronjada situat immediatament a sobre dels nivells del Bronze Inicial, el qual presenta restes de ceràmica romana rodada. L'origen d'aquest estrat podria estar relacionat amb les activitats agrícoles desenvolupades per certes viles que s'instal·larien durant la zona, com seria el cas de la documentada a darrera de l'església de Sant Pau del Camp en la intervenció dels anys 1988-1989,¹⁴.

Ja en **època medieval i moderna** l'ocupació segueix mantenint aquest caire agrícola sense interrupció. Pràcticament la totalitat de les estructures documentades estan relacionades amb l'extracció d'aigües (pous, sínia) o bé amb l'activitat agrícola (sitja, retalls de netejar de zones...). Es remarcable que aquestes estructures es concentren pràcticament entre la zona central del solar i el nord, coincidint precisament amb la zona que en època del NAE estaria inundada. Els darrers pous i estructures documentades es situen a les acaballes del segle XVII, principis del segle XVIII.

És precisament al final del segle XVIII quan es produeix un canvi a la zona amb l'urbanització del Raval, com a conseqüència de la pressió demogràfica i la necessitat de nous habitatges. A finals del segle XVIII-inicis del segle XIX es comença a construir als costats dels C/ Conde del Asalto (actual C/ Nou de la Rambla), i la zona és ocupada per les famílies burgeses, les quals instal·len les seves residències i les seves fabriques, les quals comportaran la creació d'habitatges pels obrers. Aquesta transformació ja no s'aturarà fins l'actualitat, on les fabriques es desplacen cap l'extraradi, mentre que els habitatges residencials s'abandonen. La segona transformació de la zona es produeix amb les onades migratòries del S.XX i inicis del S.XXI., amb una major pressió demogràfica que ajudarà la deteriorament del Raval.

¹³ GRINÓ, D. (2005)

¹⁴ BACARIA et alii, 1991

El predi objecte d'aquesta intervenció reflexa clarament aquest darrer període, passant a formar part del tram urbà amb la construcció de l'edifici enderrocat i l'obertura de carrers com l'Estel.

7. BIBLIOGRAFIA

Artigues, P.LI. (2001): Memòria dels resultats obtinguts en l'excavació arqueològica al jaciment de Sant Pau, cantonada amb Reina Amàlia i carrer Carretes (Barcelona, Barcelonès) (Text inèdit)

Bacaria, A.; Pagès, E.; Puig, F. (1991), Excavacions arqueològiques a l'entorn del Monestir de Sant Pau del Camp. Dins a *Tribuna d'Arqueologia 1989-1990*, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Barcelona

Bordas, A.; Salazar, N. (2006) Vestigis del Neolític Final al barro del Raval de Barcelona: Estudi de les restes trobades al carrer Reina Amàlia. Dins de *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, (QUARHIS)*, Època II, any 2006, n°2, pp.24-35. Barcelona

Carretero, M. (2005): Memòria de la intervenció arqueològica al complex esportiu de Can Ricard (Text inèdit)

Florensa, F. (2001): Memòria arqueològica de la intervenció realitzada al Pla Central del Raval (Barcelona) (Text inèdit)

Granados, O.; Puig, F.; Farré, R. (1993): La intervenció arqueològica a Sant Pau del Camp: un nou jaciment prehistòric al pla de Barcelona. A *Tribuna d'Arqueologia 1991-1992*, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Barcelona

Griñó, D. (2005): Informe preliminar de la Intervenció arqueològica realitzada al C/Nou de la Rambla, 82-88, Estel, 2-2b i Tàpies, 7-9, de Barcelona. Codi MHCB: 286/05. Inèdit

González, J. (2005): C/ de la Riereta, 37-37 bis- C/ Sant Pau 84 (Barcelona). Març-juny de 2005. Codi 010/05. Informe preliminar de la intervenció arqueològica. Inèdit.

Guàrdia, J. (1998): Memòria dels sondejos arqueològics efectuats al carrer Sant Pau núm. 82 de Barcelona (Barcelonès). (Text inèdit)

Harris, E.C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona

Jiménez, M. (1998): Memòria de l'excavació arqueològica d'urgència efectuada al C/ Sant Pau núm. 82 de Barcelona (Barcelonès). (Text inèdit)

Laplace, G. (1971): De l'application des coordonnées à la fouille stratigraphique. Dins a *Munibe*, vol. XXIII

Laplace, G. (1972): La typologie analytique et structurale: base rationelle d'etude des industries lithiques et osseuse. Dins a *Banques de données archeologiques* 932

Laplace, G. (1973): Sobre la aplicación de las coordenadas cartersianas en la excavación estratigráfica. Dins a *Speleon*

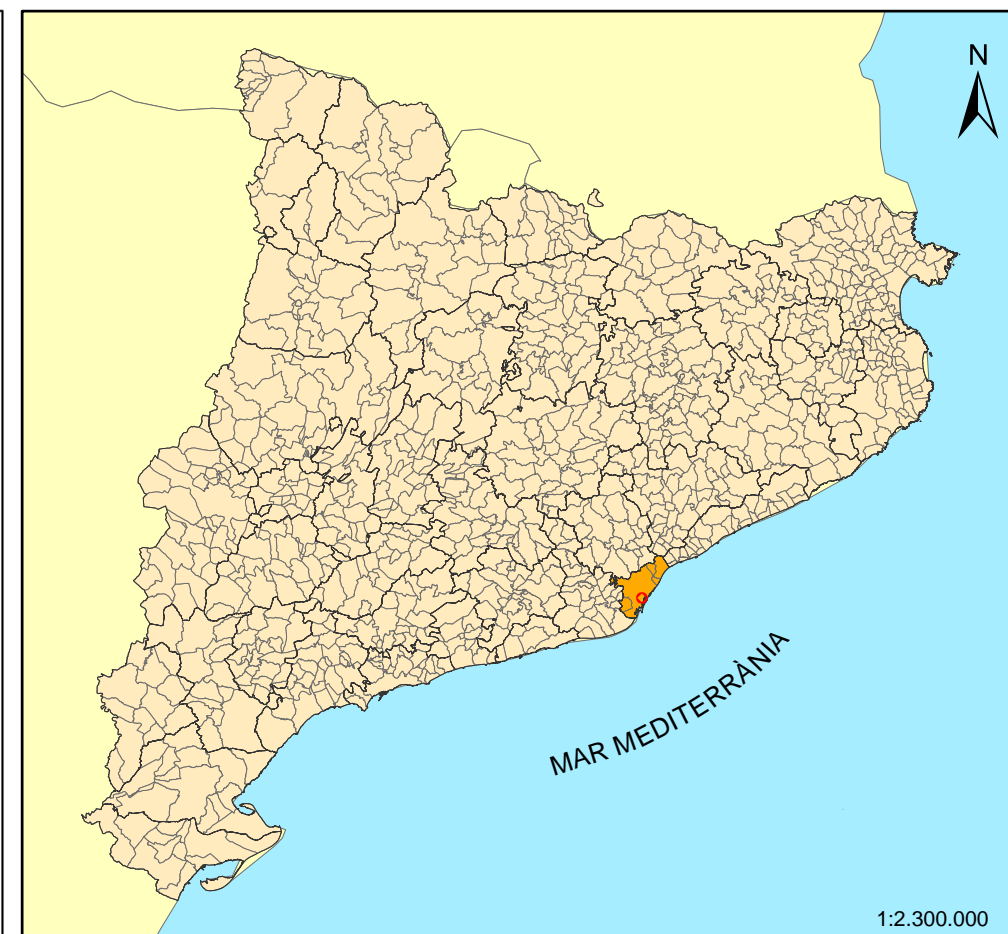
Piera, J. (2004): Memòria de la intervenció arqueològica a l'illa d'en Robador: C/Robador, Sant Rafael, Sant Josep Oriol i Sadurní. Ciutat Vella, Barcelona. Del 12 de juliol al 31 de decembre del 2004. Inèdit.

Salazar, N. (2004): Informe preliminar de l'excavació arqueològica d'urgència al carrer Reina Amàlia 16-16 bis de Barcelona.(Text Inèdit)

8.PLANIMETRIA

Escala 1:1.000

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE: INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA REALITZADA AL CARRER NOU DE LA RAMBLA (CONSERVATORI SUPERIOR DE MÚSICA DEL LICEU)
 CODI MHC 104/06

MUNICIPI/S: BARCELONA

COMARCA/QUES: EL BARCELONÈS

PROVÍNCIA: BARCELONA

DISSENY I ELABORACIÓ: ALEX MORENO, DAVID SOLER
 BASE CARTOGRÀFICA: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
 PROJECCIÓ UTM FUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARÀMETRES ICC/UB)

Estructures Medievals
 Estructures Prehistòriques

CARRER DE LES TÀPIES

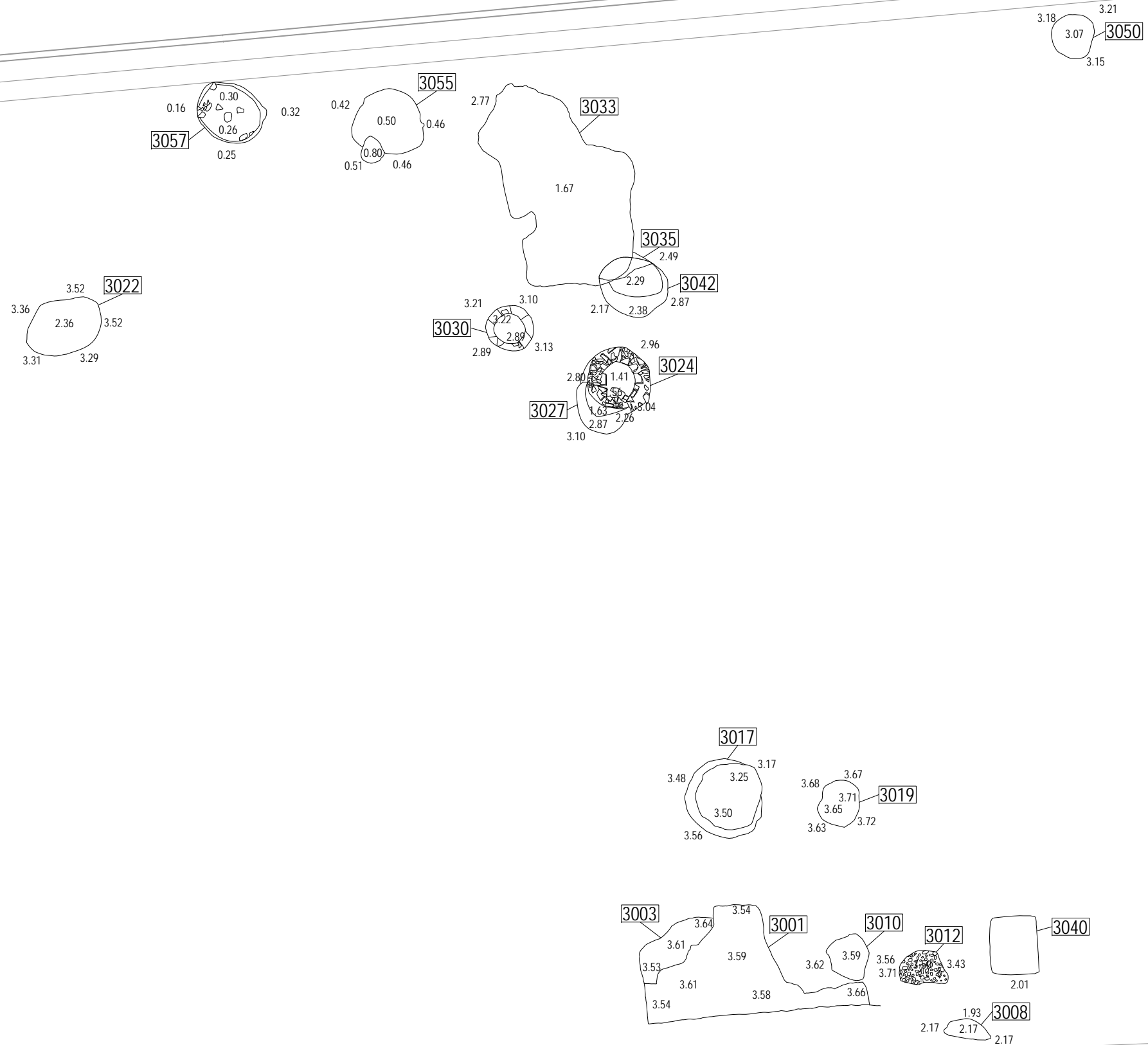
CARRER DE L'ESTEL

Mossos d'Esquadra

CARRER NOU DE LA RAMBLA

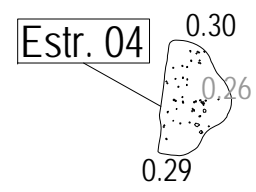

CARRER DE LES TÀPIES

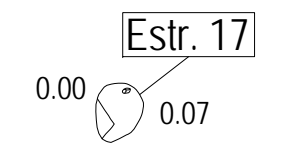
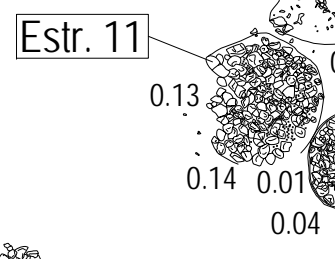
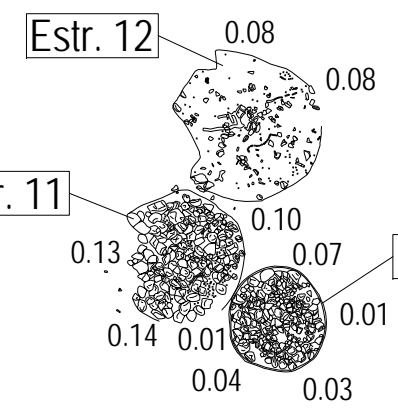
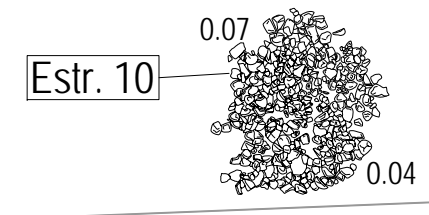
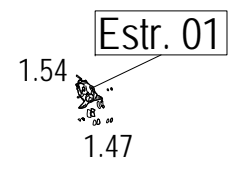
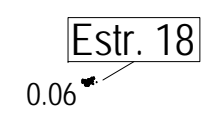
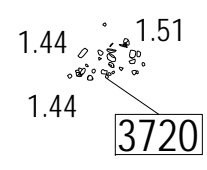
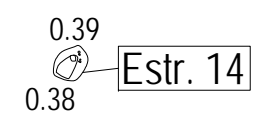
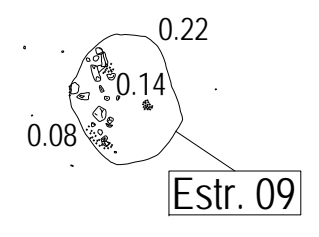
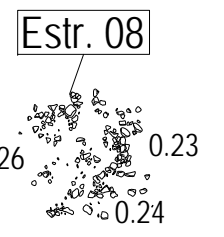
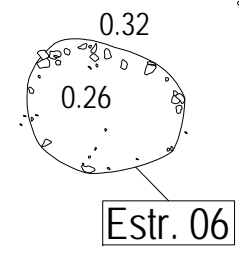
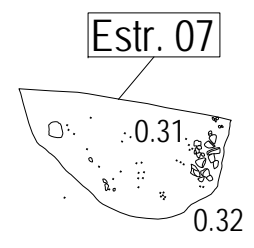
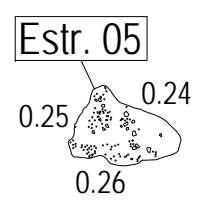
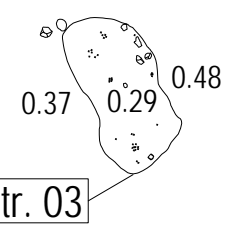

CARRER DE L'ESTEL

CARRER NOU DE LA RAMBLA

TALL 3

CARRER NOU DE LA RAMBLA

CARRER DE L'ESTEL

CARRER DE LES TÀPIES

CARRER NOU DE LA RAMBLA

Estr. 21
0.10 0.08

TALL 1

0.17 0.12
Estr. 19

TALL 2

1.26 1.33
Estr. 15

0.07 0.14
Estr. 17

0.37 0.34
Estr. 20

0.06
Estr. 18

Estr. 14
0.39 0.38

Estr. 09
0.22 0.14

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT
AJUNTAMENT

INTERVENCIÓ:
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA REALITZADA AL CARRER NOU DE LA RAMBLA
(Conservatori Superior de Música del Liceu)
Codi MHC B 104/06

ARQUEÒLEG DIRECTOR:
ANNA BORDAS

PLANIMETRIA:
BERTHA DURÀ

ESCALA NUMÈRICA I GRÀFICA:
1:200
Original DIN-A3

NOM:
PLANTA GENERAL
ESTRUCTURES MIEVIAIS I PREHISTÒRIQUES

DATA:
Desembre 2006

PLANOL:
05

